Redactiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscriptele nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V Goldberger, Auton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gaze...
Abonamente p...
Pe unŭ anŭ 12 ...
6 fl., pe trei ...
Pentru România și str...
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe luni 20 franci, pe trei lu... 10 franci.
Se enumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 14. Brașovŭ, Mercurĭ 18 (30) Ianuarie 1889.

Brașovŭ, 17 Ianuarie v.

Și-au pusŭ în gândŭ Ungurii din opositiune sĕ agiteze din rĕsputerĭ în contra cabinetului Tisza în speranță, că în fața unui proiectŭ de lege, care a produsŭ atâta nemulțămire în țéră, cum este proiectulŭ de lege privitorŭ la noua lege militară, dóră dóră le va succede a'lŭ rĕsturna.

Strigat'au opositionalii din stânga moderată și estremă prin pressă, în întrunirĭ și în dietă neîncetatŭ, că cabinetulŭ Tisza vinde interesele țĕrii Neamțului, că se face complicele celorŭ din Viena spre a viola constituția și a amenința desvoltarea culturală a „națiunei". Pus-au în mișcare pe alegĕtorĭ, pe femei și pe studenți ca sĕ protesteze în contra atentatului, ce vorŭ sĕ'lŭ comită cei dela putere în contra constituției, a limbei și a junimei maghiare.

Cincĭ-spre-ḑece ḑile a duratŭ desbaterea generală asupra legei militare în dietă și în acestŭ intervalŭ au vorbitŭ peste optŭ-ḑecĭ de deputațĭ dintre carĭ cea mai mare parte în contra legei. S'a discutatŭ cu mare pasiune așa că de multŭ nu s'au mai pomenitŭ în dietă scene atâtŭ de turbulente ca cele petrecute ḑilele aceste.

Cei din stânga, mai alesŭ estremii Kossuthiștĭ, au îndreptatŭ neîncetatŭ acusațiunile și înjurăturile cele mai grave în contra guvernamentalilorŭ și a șefului lorŭ, ministru-președinte Tisza.

Unulŭ din vorbitorii stângei estreme deputatulŭ Meszlenyi, care se laudă a fi o rudă a lui Kossuth, a numitŭ între rîsetele colegilorŭ sĕi pe cei din maioritate: „partida c. r. liberală, a căreia generalŭ este Tisza și care se întórce la drépta și la stânga după comandă"; ér despre ministrulŭ honveḑilorŭ br. Fejervary a ḑisŭ, că „cugetă negru și vorbesce în parlamentŭ galbenŭ".

Dér nu numai estremii, ci chiar magnațĭ ca conții Karolyi—dintre carĭ unulŭ, Stefanŭ Karolyi, președintele casinei naționale din Pesta stă în relațiunĭ amicale cu prințulŭ de coróna — acusă pe Tisza, că vrea „sĕ sfĕrtice constituția și sĕ depună sdrențele ei la piciórele tronului."

Se înțelege că în totŭ decursulŭ desbaterilorŭ a jucatŭ unŭ mare rolŭ faimósa ordonanță a ministrului de instrucțiune Csaky, prin care se impune școlelorŭ secundare studiulŭ mai aprofundatŭ alŭ limbei germane.

De geaba și-a datŭ silința Tisza a-lŭ lua în apĕrare pe colegulŭ sĕu mergêndŭ chiarŭ până a le spune patrioților, că precum nu móre tênĕrulŭ românŭ și sêrbŭ învĕțândŭ unguresce, ca sĕ capete vr'unŭ postŭ, așa nu va murì nicĭ tênĕrulŭ ungurŭ învĕțândŭ nemțesce, ca sĕ pótă fi oficerŭ în armata comună. De geaba le-a spusŭ Pulszky, că Ungurii trebue sĕ le facă pe voiă celorŭ din Viena și sĕ învețe nemțesce ca sĕ pótă maghiarisa acasă în linisce, căcĭ la din contră ușorŭ arŭ puté fi atitate naționalitățile nemaghiare în contra lorŭ.

Opositionalii nu vreau sĕ scie de nicĭ unŭ argumentŭ de acestea ci susținŭ necurmatŭ că ordonanța lui Csaky este o rușine pentru „națiune", o trădare a intereselorŭ ei de cultură.

Ca sĕ pótă influința și mai multŭ asupra maioritățiĭ din parlamentŭ, opositionalii au pusŭ în scenă o „mare demonstrațiune" a junimei maghiare tocmai în ajunulŭ votării asupra proiectului legii militare.

Erĭ s'a ținutŭ în Pesta adunarea junimei maghiare, care avea sĕ representeze voința estra-parlamentară a „națiunei". La adunare au luatŭ parte corifeii stângei estreme, între carĭ se vedea și Mocsary, apoi mai mulțĭ matadorĭ ai stângei moderate.

S'a vorbitŭ în acésta întrunire de rĕii sfătuitorĭ ai regelui, de violarea constituției, de suprimarea consciinței naționale a junimei maghiare, de jugulŭ limbei străine germane, care trebue scuturat, de armata propriă națională, fără de care Ungurii nu potŭ avé viitorŭ. S'a strigatŭ „Abzug Tisza, Fejervary, Jokay" etc. s'a adresat o telegramă salutătóre lui Ludovicŭ Kossuth și în fine s'a primit o resoluțiune, în care sĕ cere ca esamenulu de oficerŭ sĕ se facă în limba maghiară.

La banchetŭ s'a cetitŭ rĕspunsulŭ lui Kossuth. Toțĭ s'au sculatŭ în picióre. „Națiunea", ḑice Kossuth, „are lipsă de armată națională, cu steagurĭ naționale, cu comandă maghiară și cu sentimente maghiare".

Celŭ dintêiu toastŭ s'a redicatŭ pentru regele Franciscŭ Iosifŭ, alŭ doilea pentru Ludovicŭ Kossuth, „bărbatulŭ căruia Ungaria are sĕ-i mulțămésca libertatea ei."

Sub impresiunea acestei demonstrațiunĭ s'a ținutŭ erĭ ședința dietei, în care avea sĕ se facă votarea. Se lățise sgomotulŭ înainte de a se deschide ședința, că mai mulțĭ deputațĭ guvernamentalĭ au eșitŭ din partida lui Tisza. Telegrama de aḑĭ ne vorbesce de patru inșĭ: Horvath, Miklos, Teleki, Hamos.

Au mai rĕmasŭ destui cu Tisza, ca sĕ voteze legea militară. Votarea încă nu ne este cunoscută. Póte că s'a amânatŭ pe ḑiua de aḑĭ. Tisza va învinge și de astă-dată, dér popularitatea lui a suferitŭ o lovitură de mórte. Atâta totuși au dobênditŭ opositionalii cu agitația lorŭ și acésta este ceva, ḑeși nu póte echivala disgustulŭ „națiunei" de a învĕța nemțesce.

DIN AFARĂ.

Fortificațiile Belgiei.

După o scire din Bruxela, fabrica Gruson din Magdeburg a primitŭ definitivŭ comanda de a furnisa 93 turnurĭ cuirasate, care suntŭ destinate pentru fortificațiunile liniei Moselei.

Misiunea rusă în Abisinia.

Despre misiunea rusă de sub conducerea cazaculuiAșinov, „Sojet" publică o scrisóre a archimandritului Paissie, care e capulŭ misiunei. Acésta constă din aprópe 200 persóne, afară de cazacĭ, dintre carĭ cazacii de Caucasŭ formézā singurĭ o sotniă (100 ómenĭ). Toțĭ suntŭ ómenĭ destoinicĭ și chiar cântăreții bisericescĭ suntŭ astfelŭ aleșĭ, că cunoscŭ și câte-o meseriă. Au luatŭ cu ei tóte cele necesare pentru colonisare.Așinov susține pe socotéla sa pe toțĭ cazacii, carĭ suntŭ disciplinațĭ milităresce. Paissie ḑice în scrisóre, că „sfânta Rusiă ortodoxă nu nu va lăsa părăsită acéstă mărețā întreprindere a fiilorŭ ei, carĭ pentru interesele ei suntŭ gata a'și jertfi viéța." Așinov s'a plânsŭ printr'o telegramă cătră ministrulŭ de esterne rusŭ Giers, că o corabiă de rĕsboiu italiană îlŭ urmăresce mereu.

Situațiunea în Africa ostică.

O telegramă din Zanzibarŭ cătră „Times" spune, că succesele din urmă ale rĕsculațilorŭ contra coloniilorŭ germane anume distrugerea stațiunei missionare Pagu și crudimile comise cu missionarii au încurajatŭ întréga poporațiune arabică litorală. Acésta se vede și de acolo, că pentru liberarea misionarilorŭ prinșĭ Arabii cerŭ prețŭ mare de rĕscumpĕrare și deșertarea litoralilorŭ de cătră Germanĭ. In Bagamoyo au fostŭ nouĕ lupte. Se ḑice că încrucișătorulŭ italianŭ „Dogali" s'a retrasŭ dela blocadă, fiindŭ că folosulŭ ei practicŭ ar fi îndoiosŭ. In sĕptĕmânile din urmă, din vr'o sută de vase numai trei au fostŭ găsite, că au sclavĭ.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Mersulŭ școlilorŭ poporale românescĭ din Bucovina dela anulŭ 1774 până aḑĭ.

(Urmare).

In anulŭ 1830 are Bucovina 42 de școlĭ poporale, care suntŭ cercetate de 2914 de copii. Se înțelege, că dintre acestĭ copii erau cei mai puținĭ gr. or. Invĕțătorii catolicĭ sciură sĕ înstrăineze de școlă poporațiunea gr. or. Chiar copii multorŭ preoțĭ nu eșiră la școlĭ, ci remaseră gospodarĭ prin sate, de trăescŭ ca atarĭ până astăḑĭ. Ḑece anĭ mai târḑiu, adecă 1840, aflămŭ 46 de școlĭ. Va sĕ ḑică: în 10 anĭ se înființară numai 4 școlĭ. Cum au lucratŭ străinii atuncia în Bucovina, așa au lucratŭ ei la tóte popórele și în tóte timpurile, începêndŭ din cea mai adêncă anticitate până aḑĭ. Adevĕrulŭ acesta ni-lŭ arată istoria universală, ea ne învĕță, că în străinĭ totŭ de-a-una și în tóte timpurile se încredeau numai cei proștĭ și trădătorĭ ai poporului lorŭ. Decĭ nu ne mirămŭ, că străinii au grijitŭ în restimpulŭ acesta fórte rĕu de cultura română, ci mai multŭ ne mirămŭ, că guvernulŭ centralŭ din Viena a datŭ Românii pe mâna acestorŭ străinĭ. Elŭ a și înțelesŭ greșéla, ce a făcut-o, și a căutatŭ sĕ repareze rĕulŭ acesta prin emisulŭ din 18 Maiu 1844, în urma căruia veniră școlile gr. orientale sub privighiarea consistoriului gr. or. din Cernăuțŭ, și prin care comunele fură îndĕtorite sĕ contribuiască la înființarea de școlĭ. Adevĕrată putere câștigā acestŭ emisŭ abia în 1849, când se despărți Bucovina de Galiția făcêndu-se provință deosebită și de sine stătătóre.

Spre a întimpina lipsa de învĕțătorĭ pentru școlile poporale, se înființā în anulŭ 1848 preparandia gr. or. din Cernăuțŭ. Acésta a fostŭ o faptă înțeléptă și dictată de unŭ patriotismŭ adevĕratŭ. Abia egoismulŭ naționalŭ alŭ centraliștilorŭ de aḑĭ cassà acestŭ institutŭ. Trebuințele țĕrii însĕ nu cereau cassarea lui, ci mutarea la Suceavă séu Rădăuțŭ. Elŭ se activà în Cernăuțŭ cu trei anĭ după 1848, adecă în anulŭ 1851. La începutŭ, precum și în totŭ decursulŭ existenței sale, a fostŭ elŭ slabŭ cercetatŭ, cu multŭ mai slabŭ, decumŭ cereau trebuințele poporului. Tineretulŭ nu afla nicĭ o încuragiare, ca sĕ între în acéstă preparandiă, pentru-că învĕțătorulŭ poporalŭ era rĕu plătitŭ și puținŭ consideratŭ de inteligența nóstră de pe la țéră, cu care trăia și se întêlnia, éră inteligența de prin orașe nu avea pricepere despre însĕmnătatea școlii poporale. Nu s'a aflatŭ în trecutŭ vr'o societate românéscă, care sĕ fi întemeiatŭ stipendii pentru preparandiștĭ, abia „Școla-Română" a începutŭ sĕ repareze greșelele trecutului. Descurăgiătoriu a fostŭ pentru tineretŭ și momentulŭ, că învĕțătoriulŭ funcționa pe la sate și ca cantorŭ bisericescŭ. Adeseorĭ trebuia elŭ sĕ închidă școla și sĕ-lŭ însoțéscă pe preotŭ la vr'o funcșiune în satŭ. Elŭ atêrna dela parochŭ. Parochii îi tractau rĕu pe dascalii de odinióră. De aicĭ se născeau o mulțime de gâlcaeĭ, care numai spre folosulŭ școlii nu puteau fi. Posiția învĕțătorilorŭ nu era decĭ ademenitóre, ci ea respingea tineretulŭ dela întrarea în pedagogiă.

Lipsa de învĕțătorĭ gr. or. a fostŭ decĭ dela începutŭ fórte mare, și ea n'a încetatŭ nicĭ aḑĭ. Prin urmare și după anulŭ 1850, după ce au scapatŭ școlile bucovinene de sub fatala privighiare a consistorului r. c. din Liovŭ și după ce s'a înființatŭ preparandia gr. or. din Cernăuțŭ, școlile române poporale au făcutŭ unŭ progresŭ neînsemnatŭ. Poporațiunea o pățise rĕu cu învĕțătorii străinĭ, veniți din Galiția, și nu simpatisa cu nisce institute, în care fŭ bajocurită prin mai multe decenii.

Aceste bajocurĭ nu puteau sĕ câștige simpatia poporului pentru scólă, din contră: ele erau piedecă mare pentru progresulŭ școlii poporale. La acésta se mai adăogea și altă piedecă fórte mare: sĕrăcia locuitorilorŭ. Chiar de arŭ fi voitŭ, ei nu arŭ fi pututŭ în timpŭ scurtŭ aduna paralele trebuincióse pentru zidirea localului de școlă, pentru plata învĕțătorului, cumpărarea requisitelorŭ de școlă etc. Statulŭ nu a subvenționatŭ școlele poporale din Bucovina, nicĭ nu s'a aflatŭ vre-unŭ amicŭ alŭ poporului, care sĕ cĕră o astteliu de subvențiune.

Din causa acestorŭ greutățĭ au cres-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCIRILE ȚILEI.

Bobotéza în Petruvaradinŭ. Sfinţirea apei în ḑiua Botezului Domnului s'a sĕvêrşitŭ de preotulŭ militarŭ d-lŭ Alesandru Munteanŭ. Liturgia s'a celebratŭ sub ceriulŭ liberŭ, asistândŭ tótă garnisóna atâtŭ Românii (reg. 64 de inf.), câtŭ şi Sêrbii, împreună cu oficerii şi generalii, apoi cătră ora 12 au mersŭ în procesiune la malulŭ Dunării unde s'a făcutŭ sfinţirea apei între salve şi bubuituri de tunuri. Ostaşii români şi sêrbi au cântatŭ, éră preotulŭ a rostitŭ şi o cuvêntare în limba română, care a surprinsŭ în mare mĕsură pe ascultători şi a făcutŭ o impresiune estraordinară chiar şi asupra oficerilorŭ şi a numĕrosului poporŭ sêrbescŭ, carele nu este îndatinatŭ a auḑi predici şi învĕţături dela preoţii sĕi. Mulţi dintre inteligenţii sêrbi s'arŭ fi esprimatŭ: „fericitŭ e poporulŭ carele cresce şi are astfeliu de preoţi ce-i dau astfeliu de învĕţături....“ Zelosulŭ nostru preotŭ, i-se scrie „Luminătorului“, a urcatŭ fórte nimbulŭ şi véḑa preoţilorŭ români în ochii Neromânilorŭ.

***

Michailŭ Stroescu, multŭ cunoscutulŭ filantropŭ din Basarabia, după câtŭ află „Românulŭ“, se află puţinŭ mai bine în urma îngrijirilorŭ medicale ce i-s'au datŭ. Dea Dumneḑeu sĕ se însănĕtoşeze deplinŭ câtŭ mai curêndŭ.

***

Dr. V. Babeşŭ a publicatŭ în „Românulŭ“ o declaraţiune, că a demisionatŭ din postulŭ de profesorŭ şi de directorŭ alŭ institutului de bactereologiă şi istologiă patologică dela universitatea din Budapesta şi că a întreprinsŭ paşii necesari spre a se libera de cetăţenia ungară.

***

Ajutorarea sĕracilorŭ. De sĕrbătorile Crăciunului s'au împărţitŭ ajutóre şi îmbrăcăminte şi la sĕracii şi orfanii din Caransebeşŭ.

***

Paşapórtele pentru vite. Ministrulŭ ungurescŭ de finanţe, d-lŭ Tisza, a adresatŭ o ordinaţiune municipiilorŭ, în care se face cunoscutŭ, că paşapórtele şi certificatele de vite cele vechi, făcute în anulŭ espiratŭ, mai valoréză încă până la espirarea termenului de unŭ anŭ pentru câtŭ suntŭ valabile.

***

Emigrări. Alexandru Drăgălina, locotenentŭ în reg. ces. reg. de infanteriă Nr. 85, de nascere din Caransebeşŭ, apoi Iosifŭ Munteanu, inginerŭ ajutătorŭ în Bucuresci, împreună cu fiulŭ sĕu minorenŭ Adrianŭ, de nascere din comuna Pĕrulŭ, comitatulŭ Caraşŭ-Severinŭ, au fostŭ liberaţi din legătura de cetăţeni ai statului ungarŭ, pentru a puté emigra definitivŭ în România.

***

Sentinţa de destituire a fostului protonotarŭ alŭ oraşului Caransebeşŭ, Carol Erdös, aprobată fiindŭ şi din partea ministeriului, locŭlŭ de notarŭ orăşenescŭ a devenitŭ vacantŭ şi se va ocupa la cea mai apropiată ocasiune.

***

Stipendii. Pentru studenţi la gimnasii şi la scólele reale născuţi în fosta graniţă militară bănăţénă şi lipsiţi de mijlóce materiale, ministrulŭ de culte a publicatŭ concursŭ la patru stipendii à 150 fl. şi unulŭ (la gimnasiulŭ de statŭ din Panciova) cu 100 fl. Petiţiunile suntŭ a se preda până în 15 Februarie n. a. c. la direcţiunea gimnasiului sĕu scólei reale, la care studiéză concurentulŭ şi ele au a fi adjustate cu testimoniu de paupertate, cu testimoniu scolasticŭ din urmă despre progresulŭ eminentŭ în studii.

***

Adunarea generală a învĕţătorilorŭ din despărţĕmêntulŭ Bocşei a fostŭ cercetată de membrii ordinari: Martinŭ Ţapu comisarŭ constituitorŭ, Ioan Marcu, Romulŭ Ancuşa, Trifonŭ Popovici, Stefanŭ Albu, Antoniu Sabinŭ, Serafimŭ Jurca, Daniilŭ Popoviciu, Damaschinŭ Gruescu, Demetriu Pruneşŭ, Nicolae Popovici şi Ioanŭ Chevereşanŭ; apoi de óspeţii: Rev. d. Ioanŭ Velovanŭ adm. par. în Bocşa-montană şi Iuliu Bumbescu învĕţătorŭ subst. în Binişŭ. De preşedinte s'a alesŭ: Ioanŭ Marcu, de notariu Romulŭ Ancuşa, de casariu Demetriu Pruneşŭ şi bibliotecarŭ Stefanŭ Albu. Cestiunea „Abecedariului“ a fostŭ predată unei comisiuni spre studiere şi propunere în una din proximele şedinţe, éră împărţirea materiei din geometria poporală între membri s'a concreḑutŭ presidiului. Se esprimă mulţămită rev. domnŭ Vasiliu Nemoianŭ, membru fundatorŭ şi parochŭ în Vaşova pentru donarea unui opŭ istoricŭ pe séma bibliotecei despărţĕmêntului. Epistola membrului ordinarŭ Sava Molinŭ din Moniomŭ, prin care insinuă reeşirea sa din reuniune, i-se restitue pentru de a o stilisa potrivitŭ cu demnitatea sa de învĕţătorŭ şi a solvi tacsele restante.

***

Lugoşulŭ ca oraşŭ cu magistratŭ regulatŭ şi-a constituitŭ representanţa în 23 Ianuarie n., ér alegerea funcţionarilorŭ magistratuali s'a întêmplatŭ Sâmbătă, spune „Fóia Diecesană“. Ar fi bine sĕ se scie şi resultatulŭ constituirei şi alegerei.

***

De-ale armatei române. Deşi corpurile legiuitóre au votatŭ ca contingentulŭ din anulŭ acesta sĕ fie de 14,000 de ómeni, totuşi numĕrulŭ celorŭ recruţi întrece cu multŭ mai multŭ acéstă sumă. Unŭ transportŭ de 174 cai a sositŭ din Rusia, necesari artileriei. Ministerulŭ de rĕsboiu va trimite în streinătate şi mai cu sémă în Francia, vr'o 5 oficeri, cari sĕ se pue în relaţiă cu diferiţi fabricanţi de materialŭ de rĕsboiu pentru a face apoi o comandă.

***

Erbariu scumpŭ. Cardinalulŭ Haynald a dăruitŭ museului naţionalŭ din Budapesta erbariulŭ sĕu, care preţuesce peste 100,000 fl.

***

Reuniunea femeilorŭ române din Aradŭ şi provinciă va da Joi la 9/21 Februarie 1889, în sala hotelului „Crucea albă“ unŭ balŭ în favórea fondului sĕu propriu destinatŭ pentru înfiinţarea şi susţinerea unei scóle române de fete din Aradŭ. Comitetulŭ reuniunei constă din d-nele: Rhea S. Ceontea, cassieră, Aurelia Beleşŭ, Ecaterina Pagubă, Ana Truţa, Hermina P. Desseanŭ, preşedintă, Barbara Antonescu, Maria Purcariu, Silvia Plopŭ, Sofia Popoviciu, Iuliana Dogariu, Rozalia Moldovanŭ, Maria Popovici. Biletŭ de întrare: de familiă 4 fl., de persónă 2 fl. Inceputulŭ la 8 óre séra. Bilete de intrare se potŭ căpĕta: în Aradŭ la casiera reuniunei d-na Rhea S. Ceontea, strada Kertész, ér séra la casă. Oferte marinimóse suntŭ a se trimite cassierei reuniunei. Damele suntŭ rugate a se presenta pe câtŭ se póte în costumŭ naţionalŭ românŭ.

***

Invitare la balulŭ ce se va arangia de pompierii voluntari din Dobra la 2 Februarie 1889 st. n. în „Hotelulŭ la Husarŭ“. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru fondulŭ reuniunei. Comanda. — Intrarea: de persónă 1 fl., de familiă 2 fl. v. a. Inceputulŭ la 8 óre séra. Contribuiri marinimóse se primescŭ cu mulţumire şi se vorŭ chita pe cale ḑiaristică.

Desbaterile asupra legii militare.

Colomanŭ *Törzs* arată împrejurările care au înstreinatŭ naţiunea maghiară de serviciulŭ militarŭ. Intre acestea e împrejurarea, că prin limba germană a armatei serviciulŭ militarŭ a devenitŭ unŭ monopolŭ pentru elementulŭ germanŭ. Ḑice că în Austria s'ar fi respinsŭ proiectulŭ, décă acolo ar avé însemnătatea, că voluntarii austriaci trebue sĕ servéscă încă unŭ anŭ, décă nu depunŭ esamenulŭ de oficerŭ în limba ungurescă. Primesce moţiunea lui Ugronŭ.

Emericŭ *Uray* e pentru moţiunea lui Ugron. Elŭ n'a aşteptatŭ dela ministru preşedinte sĕ facă din primirea proiectului cestiune de cabinetŭ, dér aştepta, ca sĕ declare la locurile competente, că nu póte presenta camerei unŭ astfelŭ de proiectŭ.

Karol *Eötvös* vré armată naţională. Tóte celelalte state ale Europei au armate naţionale. O astfeliu de armată trebue sĕ respecte constituţiunea şi independenţa naţională a naţiunei, „trebue sĕ se simţă una cu trecutulŭ şi cu viitorulŭ nostru, altfelŭ nu vomŭ avé eroi, armata nu se va puté considera ca susţiitórea esistenţii nóstre naţionale. Ungaria trebue sĕ rĕmână Ungurilorŭ. Acéstă ţéră va fi de sine stătătóre şi va puté esista numai câtŭ timpŭ e ungurescă şi liberă. Naţiunea îşi jertfesce tóte bunurile, fiind-că e convinsă că ţine independenţa şi libertatea Ungariei, sprijinesce dinastia, pe domnulŭ şi regele nostru şi întréga sa familie până la secarea tuturorŭ puterilorŭ, fiind-că e convinsă, că acésta aşa trebue sĕ fie pentru ca Ungaria sĕ rĕmână de sine stătătóre şi ungurescă“. Primesce moţiunea lui Ugron.

Desideriu *Szilagyi* vorbesce contra proiectului. „Datoria guvernului e sĕ'ngrijéscă nu numai pentru înarmare şi sporire a efectivului, ci şi pentru aceea, că în ce modŭ s'ar puté deştepta simpatiile naţiunii pentru armata comună şi deci în sensulŭ constituţiunii şi pentru armata nóstră. Prin mĕsura d'a servi voluntarii, cari nu depunŭ esamenŭ, doi ani, cetăţenii statului se subordinéză în chemarea lorŭ cetăţenéscă scopurilorŭ militare peste mĕsura necesităţii. Ce privesce cestiunea limbei ungurescĭ la esamenulŭ teoreticŭ de oficerŭ, elŭ nu póte vedé în acésta validitarea culturei ungurescĭ; căci nu se póte cugeta, că tineri, cari au gustatŭ o cultură mai înaltă în limba ungurescă, printr'o instrucţiune de trei luni într'o limbă ori alta sĕ fie alteraţi óre-cum într'o direcţiune ori alta; elŭ nu póte vedé în acésta nici o atingere a instituţiunii armatei comune, a unităţii şi limbei ei oficiale, ci mai multŭ vede numai două lucruri: ântêiu că cestiunea armatei póte sĕ câştige simpatii şi sĕ provóce zelŭ pentru ea chiar şi la astfelŭ de elemente, care pĕnĕ acum erau învinovăţite, că suntŭ reservate; alŭ doilea se uşuréză prin acésta depunerea esamenului. Alŭ doilea anŭ de serviciu e o exagerare. Folosirea limbei ungurescĭ la esamenele teoretice ar fi cuviinciósă şi fórte princiiósă pentru armată în resultatele ei finale. In § 14 vede elŭ o călcare a art. de lege 2 din 1867, căci nu se stabilesce contingentulŭ recruţilorŭ pentru unŭ timpŭ hotărîtŭ, ci se'ncércă a-lŭ stabili odată pentru totdéuna. Se creéḑă deci o nouă afacere comună. Dér la o organisare duelistică acéstă dispositiune trebue sĕ fiă neechivocă. Sacrificarea acestui dreptŭ póte aduce naţiunea într'o situaţiune critică. Influinţa naţiunei şi deplina esercitare a dreptului de a'ncuviinţa dieta contingentulŭ recru-

---

cutŭ numĕrulŭ şcolilorŭ în Bucovina dela cele 46 d n anulŭ 1840 până la anulŭ 1850 la numĕrulŭ de 50, va sĕ ḑică: érăşi în alţi 10 ani s'au înfiinţatŭ numai 4 şcoli, tocmai ca în restimpulŭ dela 1830—1840. Deci în 20 de ani, dela 1830—1850, s'a înmulţitŭ numĕrulŭ şcolilorŭ poporale cu 8. Numai 8 şcoli în 20 de ani este acusarea cea mai aspră contra ómenilorŭ, cari conduceau atuncia distinele Bucovinei. Altă provinţă mai neglijată nu era în Austria. Dalmaţia, pe care Dr. Grünberg o compară în privinţa culturei poporului sĕu cu Bucovina, avea în anulŭ 1850 de trei ori mai multe şcoli decâtŭ Bucovina, şi a nume: 156. Se înţelege, că 156 de şcoli potŭ răspândi mai multă lumină, decâtŭ 50. Şi de aceste 50 de şcoli se puteau folosi numai fórte puţini Români din causa limbei de învĕţămêntŭ, care nu era limba poporului, ci a imigraţilorŭ, cu privire la cari se înfiinţaseră acele şcoli, tocmai precum se înfiinţéză astăḑi şcolile de meserii, agronomie, şcolile secundare şi universitatea din Cernăuţŭ.

Dupa ce au scăpatŭ şcolile bucovinene de sub nefirésca privighiere a consistorului r. c. din Lemberg, au mersŭ ele, dela anulŭ 1850 începêndŭ, repede înainte, aşa că în anulŭ 1855 erau ele în numĕrŭ de 78; în anulŭ 1860 în numĕrŭ de 107.; în anulŭ 1871 în numĕrŭ de 167,; în anulŭ 1880 în numĕrŭ de 206 şi în anulŭ 1885 în numĕrŭ de 252. Numĕrulŭ de 252 ar fi fostŭ în anulŭ 1885 şi mai mare, décă ar fi fostŭ învĕţători mai mulţi, ca sĕ póţă ocupa şcolile întemeiate. Până astăḑi însĕ numĕrulŭ învĕţătorilorŭ români nu ajunge spre ocuparea locurilorŭ deşarte, şi adese se ocupă ici colo câte unŭ locŭ prin unŭ candidatŭ nepotrivitŭ spre dauna poporului. Merite însemnate pentru înmulţirea numĕrului învĕţătorilorŭ poporali îşi câştigă în presentŭ societatea „Şcóla-Română“ din Suceavă, care cu mari jertfe trimite în fiă care anŭ unŭ numĕrŭ însemnatŭ de elevi la pedagogiulŭ din Cernăuţŭ. Bucovinei îi lipsiau în anulŭ 1885 două sute de şcoli, pentru ca sĕ aibă în asemĕnare cu numĕrulŭ locuitorilorŭ sĕi şi cu întinderea sa teroterială relativŭ totŭ atâtea şcoli ca Austria întrégă. O lipsă de 200 de şcoli pentru o ţéră mică ca Bucovina este unŭ numĕrŭ fórte mare. Décă în anulŭ 1885 Bucovina ar fi stătutŭ în privinţa şcolii poporale egalŭ cu celelalte provinţe austriace, ar fi trebuitŭ sĕ aibă nu 252, ci 452 de şcoli. Şi trebue sĕ scimŭ, că în celelalte provinţe austriace necontenitŭ se totŭ întemeiază şcoli nouĕ, aşa că Bucovinenii trebue sĕ lucreḑe cu puteri îndoite, ca sĕ le ajungă.

In anulŭ 1880 eraa în Bucovina încă 149 de comune fără şcóle. Unele din aceste comune suntŭ aşa de mari, încâtŭ le trebuescŭ câte două séu mai multe şcoli. Érăşi în alte comune mari există acuma de mai mulţi ani câte o şcólă cu 1 învĕţătorŭ, pe când mărimea comunei cere o şcólă cu 2 séu 3 învĕţători, ori 2 şcoli în deosebite părţi ale comunei.

Dintre naţionalităţile de aḑi ale Bucovinei suntŭ Românii cei mai înapoiaţi şi mai neglijaţi în privinţa şcolei. In anulŭ 1780 se aflau în Bucovina 6 şcoli românesci; după 85 de ani, adecă în anulŭ mântuirii 1865, nu se afla în ţéra acésta nici o şcólă curatŭ românéscă, déră se aflau 12 şcoli nemţesci, 13 rutenesci şi 108 mestecate. De aici vedemŭ, ce îngrijire vitregă a aflatŭ pe timpulŭ acela elementulŭ românescŭ din Bucovina. Cine este în stare sĕ scuse procedura guvernului de atuncia faţă de Români, care a aflatŭ de bine sĕ înfiinţeze pentru Ruteni măcarŭ 13 şcoli, éră pentru Români nici una? Românii nu numai că nu făcură nici unŭ progresŭ, ci pierdură chiar şcolile, pe care le avură în secolulŭ trecutŭ.

In cei 10 ani următori, adecă dela 1865—1875, se urcară şcolile românesci dela zero la 13, ér cele rutenesci dela 13 la 59. Timpulŭ acesta este era centralistilorŭ, cari în anulŭ 1875 germanisară chiar facultatea teologică din Cernăuţŭ şi nu voiră sĕ înfiinţeze o catedră pentru limba românéscă la universitatea cea nou creată. Acéstă partidă persecută în alte provinţe cu ură înverşunată pe Slavi, în Bucovina din contră îi favoriséză pe Slavi contra Românilorŭ.

(Va urma).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ţilorŭ se încalcă. De ce sĕ fiă acum altfelŭ, decum a fostŭ până acum? Pentru naţiune póte aşadéră sĕ se ivéscă situaţiunea, că trebue sĕ rĕmână sub apăsarea unei sarcine militare, ce după matură chibzuire n'arŭ fi luat'o asupră'şĭ în casŭ când libertatea nu i'ar fi fostŭ legată prin lege. Nu primesce proiectulŭ nicĭ în generalŭ.

Deva,*) 23 Ianuarie 1889.

(Desminţire.) In Nr 7. dela 11 (23) Ianuarie 1889 a ḑiarului „Tribuna" a apărutŭ o corĕspondenţă din Deva, sub titlulŭ: *„Reuniunea femeilorŭ române din comitatulŭ Hunedórei"* şi Crăciunulŭ din Deva. subscrisă de *Augustŭ A. Nicóră, secretarŭ alŭ reuniunei fem.*

Acéstă corĕspondenţă înţoţonată cu frase sarbede şi scrisă cu tendinţa de a amăgi publiculŭ celŭ mare, conţine o mulţime de neadevĕvurĭ şi inesactităţĭ.—

Dreptŭ aceea, în interesulŭ adevĕrului şi a Reuniunei femeilorŭ române din comitatulŭ Hunedórei , trasă ca de pĕrŭ în arena publicităţii, îmĭ ţinŭ de datoriă a declara următórele:

1. Nu este adevĕratŭ, că Reuniunea femeilorŭ române din comitatulŭ Hunedórei, prin adunarea sa generală séu prin comitetulŭ sĕu, ca atare, anulŭ trecutŭ, séu şi anulŭ acesta, sĕ fie arangiatŭ „pomŭ de crăciunŭ" în Deva, deórece amintitulŭ pomŭ, séu darulŭ de Crăciunŭ, datŭ scolarilorŭ şi fetiţelorŭ dela scóla gr. or. din Deva, şi anulŭ trecutŭ, precum şi în anulŭ acesta, s'a colectatŭ de cătră „Damele române din Deva" şi nicĭ decum „de cătră Reuniunea femeilorŭ române".

Reuniunea femeilorŭ rom. a avutŭ parte la acelŭ darŭ, şi anulŭ trecutŭ şi în ăstŭ anŭ, numai întru atâta, încâtŭ preşedinta Reuniunei, D-na Ana Petco n. Şandorŭ, în speranţa ulteriórei aprobărĭ a adunării generale, a avisatŭ pe cassiera Reuniunei, ca sĕ solvéscă la damele colectante anulŭ trecutŭ 10 fl, ér anulŭ acesta 5 fl., ceea-ce s'a şi făcutŭ. —

Abuséză şi procedŭ cu scopŭ dăunosŭ cei ce atribue reuniunei lucrurĭ şi fapte ce nu vinŭ dela ea.

Dér abstragêndŭ dela acésta, este neadevĕratŭ, că Reuniunea fem. rom. séu comitetulŭ reuniunei sĕ fi arangiatŭ „pomŭ de crăciunŭ", pentru-că, după cum sciu eu din actele reuniunei, nicĭ anulŭ trecutŭ, nicĭ anulŭ acesta, — nicĭ în vre-o adunare generală, nicĭ în vre-o şedinţă a comitetului, ba nicĭ de cătră presidenta actuală nu s'a adusŭ vr'unŭ conclusŭ, nu s'a datŭ vre-o îndrumare în acéstă privinţă.—

Faptŭ este, că anulŭ trecutŭ au colectatŭ damele române din Deva şi totŭ ele au distribuitŭ şi nu reuniunea. Asemenea faptŭ este, că şi în anulŭ acesta érăşĭ aşa s'a colectatŭ, când însĕ au fostŭ deschise listele, atuncĭ s'a deschisŭ, aşa ḑicêndŭ pe la spate şi pe sub ascunsŭ, o altă listă sub firma reuniunei, colectândŭ pe la străinĭ spunêndu-se, că colectarea se face în numele şi sub firma reuniunei femeilorŭ române din comitatulŭ Huniadórei.

Aflându-se de acestŭ abusŭ şi afrontŭ necualificabilŭ, damele carĭ au colectatŭ acum unŭ anŭ şi în ĕstŭ anŭ, precum şi majoritatea absolută a inteligenţei române din Deva, pentru a încungiura orĭ ce neplăcerĭ, de care unii, aşa se vede, nu se sfiescŭ, au trimisŭ obiectele colectate la directorulŭ scólei, ca sĕ le distribue D-sa, — apoi s'au retrasŭ dela orĭ ce activitate publică în astă privinţă. —

Declarŭ decĭ de neadevĕrŭ fapta ce 'i se atribue Reuniunei fem. rom. şi de abusŭ totŭ ce s'a făcutŭ şi s'a scrisŭ, ca emanândŭ din sînulŭ reuniunei femeilorŭ române din comitatulŭ Huniadórei.

2. Nu credemŭ, că cu ocasiunea distribuirei darului de Crăciunŭ, D-lŭ *Ioanŭ Papiu,* protopopŭ, ca directorulŭ scólei, sĕ fi ḑisŭ cuvintele atribuite D-sale, pentru că presupunemŭ despre D-sa, că a avutŭ cunoscinţă, ca membru de încredere în comitetulŭ reuniunei femeilorŭ române, că reuniunea a fostŭ numai o simplă contribuitóre şi nu arangiatóre, şi încâtŭ totuşĭ D-sa ar fi ḑisŭ aşa ceva, atuncĭ a ḑis'o rĕu informatŭ.

3. Nu este adevĕratŭ că *„Augustŭ A. Nicoară"* ar fi secretarulŭ reuniunei fem. de órece este lucru cunoscutŭ de obsce, că numitulŭ, după ce pentru purtare necuviinciósă şi necualificabilă, dovedită chiar şi în sinulŭ comitetului reuniunei femeilorŭ române, a fostŭ scosŭ din casina română şi dela însoţirea Huniadóra, a fostŭ demisionatŭ din postulŭ de secretarŭ, de cătră actuala preşedintă.

Este decĭ o cutezanţă nedescriptibilă, că după tóte câte a făcutŭ numitulŭ pseudo-secretarŭ sĕ mai ésă şi la publiculŭ celŭ mare şi sĕ ia îndeşertŭ numele unei reuniunĭ, care a fostŭ silită sĕ-lŭ demisioneze.

Celŭ ce a abusatŭ de atâtea orĭ de numele reuniunei femeilorŭ rom. ca susnumitulŭ, şi care a făcutŭ atâta rĕu reuniunei nóstre, n'are titlu a se gera ca secretar, când tótă lumea scie, că nu este.

Trebue sĕ accentuămŭ aicĭ şi o altă împregiurare fórte întristătóre.

Este incontestabilŭ, că până când Reuniunea nóstră are preşedinta sa, până când adunarea generală, séu comitetulŭ reuniunei nu se întrunesce şi nu decide, amĕsuratŭ dispositiunilorŭ din statute, nimenĭ, dér nimenĭ nu are dreptulŭ a face nicĭ unŭ pasŭ şi nicĭ unŭ actŭ în numele ei.

Durere, la noi s'au făcutŭ şi lucrurĭ de acele, ce nicĭ nu se potŭ aduce în consonanţă cu conclusele luate şi dispositiunile din statute, nicĭ nu se potŭ numi serióse, ba suntŭ formalŭ îndreptate contra reuniunei din ambiţiunĭ vane şi ridicule pentru a împedeca mersulŭ regulatŭ alŭ ei.

Protestămŭ decĭ cu tótă solemnitatea în contra unorŭ ast-feliu de apucăturĭ, declarândŭ susŭ şi tare, că intrigile şi uneltirile nu ne vorŭ descuraja şi la timpulŭ sĕu vomŭ sci sĕ apĕrămŭ Reuniunea de cei ce pe după culise lucră la ruinarea ei. Intriganţii şi rĕu voitorii reuniunei ne vorŭ găsi uniţĭ şi sperămŭ că dreptatea va învinge.

Atâta acuma, ér de nu va fi de ajunsŭ, atuncĭ — josŭ cu masca!

F. H. Longinŭ,
membru de încredere alŭ Reuniunei fem. rom. din com. Huniadórei

---

*) Dămŭ locŭ acestei corespondenţe la repeţita cerere ce ni-s'a făcutŭ, lăsândŭ rĕspunderea pentru cele cuprinse într'insa în sarcina scriitorului. — Red. „Gaz".

Din camerile române.

Camera: Şedinţa dela 12 Ianuarie.

D-lŭ *I. Marghilomanŭ* depune o petiţie semnată de 340 locuitorĭ din Baraganŭ care, cerŭ sĕ formeze ei singurĭ o comună.

D-lŭ *Burghelea* cere sĕ i-se dea actele de lucrările comisiunei însărcinate cu delimitarea fruntariilorŭ, spre a adresa o interpelare pentru călcarea hotarului la comuna Adêncata din judeţulŭ Doro hoiu.

D-lŭ *P. Carpŭ* momentanŭ rĕspunde, că nu le va puté comunica imediatŭ, de óre-ce acéstă lucrare cere o minuţiósă cercetare.

D-lŭ *C. Popovicĭ* interpeléză pe ministrulŭ instrucţiei, décă nu e bine, ca şcólele sătescĭ sĕ aibă şi câte unŭ profesorŭ de meserii.

D-lŭ *Ernestŭ Sturdza* adreséză o interpelare în privinţa propagandei socialiste, care se face în ţĕră.

D-lŭ *Generalŭ Manu* depune proiectulŭ pentru modificarea legei pensiunilor ofiţerilorŭ.

D-lŭ *I. M. K. Epureanu* are cuvêntulŭ spre a vorbi pentru reînfiinţarea porturilorŭ-france Galaţĭ şi Brăila. D-sa arată, că acéstă cestiune este de cea mai mare importanţă, că a studiat'o la Galaţĭ şi şĭ-a făcutŭ convicţia, că reînfiinţarea porturilorŭ-france se impune. Ḑice apoi, că o mulţime de casse, care făceau afacerĭ de 90,000,000 lei, pe timpulŭ porturilor-france, astăḑĭ nicĭ nu mai există. D-sa susţine că desfiinţarea porturilorŭ-france este şi una din causele crescerei agiului. Intr'unŭ lungŭ discursŭ d-sa susţine reînfiinţarea.

D-lŭ *Duca* vorbesce contra reînfiinţărei. D-sa face istoriculŭ cestiunei în Europa şi fasele prin care ea a trecutŭ. Arată, că nu desfiinţarea porto-francurilorŭ a făcutŭ sĕ decadă comerţulŭ Galaţilorŭ şi că reînfiinţarea ar însemna ruina comerţului nostru, ci convenţiunile încheiate cu statele vecine. D-sa susţine, că convenţia cu Austria a măritŭ importulŭ ţĕrei !... După ce examinéză apoi cum stau ţifrele, d-sa termină susţinêndŭ neînfiinţarea.

D-lŭ *Lascarŭ Catargiu* spune, că dênsulŭ, avêndŭ solemne angajamente luate cu alegĕtorii sĕi pentru a susţiné înfiinţarea porturilorŭ france, e datorŭ a lupta pentru acésta chiar contra guvernului, când acesta nu va împărtăşi vederile sale, declarândŭ în acelaşŭ timpŭ, în chipŭ categoricŭ, că în casulŭ din urmă e nevoitŭ a se retrage în opositiune, cu orĭ-câţĭ vorŭ voi sĕ'lŭ urmeze, decisŭ fiindŭ a rĕmâné şi singurŭ.

D-lŭ *Carpŭ,* ministru de afacerĭ străine, respunde arătândŭ regretele sale pentru scisiunea nemotivată ce d. Catargiu voesce a provoca cu acéstă ocasiune. Demonstréză, că nu se póte înfiinţa porturile france şi încheie a ruga pe d. Catargiu sĕ'şĭ amintéscă de cestiunea porturilorŭ france cum chiar de d-sa a fostŭ pusă altă dată, şi crede, că hotărîrea d-lui Catargiu, în acéstă privinţă, nu e destulŭ de întemeiată pentru a da locŭ la deosebire de vederĭ în partidă.

Şedinţa dela 13 Ianuarie. Mai multe cererĭ de pămêntŭ se trimitŭ la secţiunea petiţiunilorŭ. Cererile de indigenatŭ se trimitŭ la comisiunea cu acestŭ nume. Mai multe cererĭ financiare se trimitŭ la secţiunea cu acest nume.

D-lŭ C. Popovicĭ interpeléză pe guvernŭ în privinţa pămêntului ce este datŭ din partea statului şcólelorŭ şi bisericelorŭ rurale.

D-lŭ *Mihailŭ Cogălniceanu* interpeléză guvernulŭ în privinţa proiectului de lege asupra tocmelelorŭ agricole. Rógă în acelaşĭ timpŭ sĕ i se dea nisce lămurirĭ şi anume din resortulŭ cărui ministerŭ a eşitŭ acestŭ proectŭ de lege.

D-lŭ *Al. Lahovary,* ministru de domenii, arată că deşi proiectulŭ a fostŭ mai întêiu depusŭ de d-sa, dér pe urmă vĕḑêndŭ cum s'a procedatŭ în trecutŭ, ministerulŭ de interne 'şĭ ia însuşĭ acestŭ proiectŭ. Dă apoi esplicaţii în privinţa anchetei proprietarilorŭ relativă la legea tocmelelorŭ agricole, arată că ea este folositóre şi décă camera va crede de cuviinţă sĕ înlătureze acele comunicărĭ, sĕ le înlătureze. D-sa ḑice a făcutŭ unŭ lucru practicŭ.

Dlŭ Ioanŭ *Nucşoreanu* interpeléză pe d. ministru de esterne întrebându-lŭ de adevĕratele motive, pentru care Germania a închisŭ porcilorŭ din România intrarea în Germania.

D-lŭ *Lascarŭ Catargiu* întrébă pe dnii miniştri, décă în cuvêntarea sa de erĭ ia atacatŭ pe vr'unul din d-lorŭ, în casŭ afirmativŭ póte sĕ le dea esplicaţiunĭ.

D-lŭ *George Vernescu*, ministru de justiţie, ḑice, că nicĭ unulŭ din cabinetŭ nu se simte de locŭ ofensatŭ. Arată că în privinţa franco-porturilorŭ d. Catargiu încă era în contra, în urmă cu unŭ timpŭ óre-care. Intrândŭ în discuţiune mai amĕrunţită arată, că franco-porturile nu suntŭ de nicĭ unŭ folosŭ. Arată că nicĭ unŭ angrosistŭ nu va avea încredere ca sĕ-şĭ aducă mărfurile sale la Galaţĭ şi Brăila. Rĕspunḑêndŭ la cele ḑise de d. Catargiu în şedinţa de erĭ, cu privire la membrii cabinetului actualŭ, ḑice că şi între colectiviştĭ erau ómenĭ onescĭ şi modeştĭ, cărora le puteai întinde mâna. Cu aceştia guvernulŭ actualŭ vrea sĕ guverneze.

D-lŭ *Nucşoreanu*: Dér prefectulŭ Persiceanu, care a arestatŭ vre-o 300 de femei?

Dlŭ *C. C. Dobrescu*: Dér cu ceilalţĭ colectiviştĭ ce veţĭ face?

D-lŭ *Vernescu*: Toţĭ carĭ au comisŭ delicte comune în acéstă ţĕră vorŭ fi pedepsiţĭ. Arătă apoi că ceea ce a promisŭ când era în opositie, aceea o va aduce la îndeplinire acum, când este la putere. (Va urma).

Cununiă. Domnulŭ *C. C. Datculescu* şi domnişóra *Virginia Ciuflea* facŭ cunoscută căsĕtoria d-lorŭ. Ceremonia religiósă se va sĕvêrşi Joi, 19 Ianuarie, 1889 în Sânta Biserică Domniţa Balaşa din Bucurescĭ. Le adresămŭ felicitările nóstre !

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS".

Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta))

Budapesta, 29 Ianuarie. Deputaţii Iuliu Horvath, Miklos, Teleki, Hamos au eşitŭ din partidulŭ liberalŭ.

Parisŭ, 29 Ianuarie. In cercurile parlamentare e mare mişcare. Preşedintele republicei Carnot conferéză nentreruptŭ cu personalităţile cele mai distinse. Ministru-preşedinte Floquet e aplecatŭ sĕ demisioneze, décă camera consideră acésta folositorŭ pentru Republică. Cabinetulŭ e în favórea disolvărei. Alegerile generale suntŭ fixate a se face în Aprile. Mai 'nainte are sĕ se schimbe ordinea de alegere. Camera a amânatŭ pe Joi tratarea interpelărei privitóre la mĕsurile de luatŭ în contra boulangismului.

Bucurescĭ, 29 Ianuarie. Camera a alesŭ din nou pe Lascarŭ Catargiu ca preşedinte, ér vice-preşedinte în loculŭ lui Blaremberg a alesŭ pe Protopopescu Pache.

Budapesta, 29 Ianuarie. *Camera deputaţilorŭ a primitŭ proiectulŭ de lege în generalŭ cu 267 contra 141 voturĭ.*

DIVERSE.

Din călindariu. Anulŭ curentŭ 1889 are 53 de Duminecĭ; din numĕrulŭ totalŭ de 32 alŭ sĕrbătorilorŭ fixe şi mobile, 6 cadŭ pe ḑilele de Duminecĭ, ér celelalte 26 se împartŭ astfeliu: Lunĭ 4, Marţĭ 6, Mercurĭ 3, Joi 6, Vinerĭ 3, Sâmbătă 4; Duminecile cu sĕrbătorile într'una facŭ 79 de ḑile; rĕmânŭ decĭ ḑile de lucru 286. Ḑilele de sĕrbătorĭ afară de Duminecĭ are Ianuariu 3, Februariu 1 Martiu 1, Aprile 3, Maiu 3, Iuniu 2, Iuliu 1, Augustŭ 2, Septemvre 2, Octomvre 2, Noemvre 2, Decemvre 4.

Necrologŭ. *George Procreanŭ*, parochulŭ Reşiţei, a repausatŭ în vêrstă de 71 anĭ. A fostŭ modelŭ de ḑelŭ, credinţă şi abnegaţiune, prin studiu propriu îşĭ câştigă frumóse cunoscinţe istorice, teologice şi filosofice, şi avea în acelŭ ţinutŭ cea mai frumósă şi mai bogată bibliotecă. A păstoritŭ 50 de anĭ. —Fiă'i amintirea vecĭnică

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 28 Ianuarie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.19	Vênd.	9.20
Argintŭ românescŭ -	„	9.10	„	9.15
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.52	„	9.55
Lire turcescĭ - - -	„	10.80	„	10.88
Imperialĭ - - - -	„	9.80	„	9.88
Galbinĭ .	„	5.60	„	5.69
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ - - -	„	127.—	„	128.—
Discontulŭ - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Ianuarie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	101.25
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	93.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	145.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ terate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	115.30
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	105.—
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	105.—
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	105.—
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	105.—
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	99.60
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	132.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - - - - - - - - -	125.25
Renta de hârtiă austriacă - - - -	82.80
Renta de argintŭ austriacă - - - -	83 40
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	110.84
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	142.—
Acţiunile băncei austro-ungare - -	891.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	313 25
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	312.40
Galbenĭ împĕrătescĭ- - - - - - -	5.67
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.55
Mărcĭ 100 imp. germane - - - - -	59.17½
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	120.75

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cătră onorații cetitori!

„*Gazeta Transilvaniei*“ întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă și de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭdecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ și condusŭ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei ḑece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului și trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 „*Gazeta Transilvaniei*“ a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ḑi, érășĭ cu acelașĭ prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea ḑiarului câtŭ și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca ḑiarulŭ sĕ-șĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astăḑĭ dela unŭ ḑiarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ ḑice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astăḑĭ când, ca nicĭodată până acuma, posițiunea ḑiaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea lovitурĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre și amende în banĭ o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recâștigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă și sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, introducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca „*Gazeta Transilvaniei*“ nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până și în coliba țĕranului.

Conduși de aceste vederĭ, voimŭ sĕ facemŭ și cu începerea anului viitorŭ mai multe esențiale ameliorărĭ în ḑiarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până aḑĭ la redactarea foii, suntemŭ decișĭ a cultiva mai multŭ și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ pututŭ da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale*, carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, așa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ și acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe tĕrêmulŭ politicŭ, literarŭ și socialŭ, ci ținêndŭ deopotrivă sémă și de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei și higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere și alŭ trebilorŭ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea câștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ ḑiarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — și astfeliu sciind că sĕ sêmte trebuința de a i se face cu putință orĭ și cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele și trebuințele lui, **ne-amŭ decisŭ ca dela anulŭ nou 1889 înainte sĕ mărimŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Duminecă și sĕ le întocmimŭ și sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ și ce cetitorŭ și sĕ se pótă abona și separatŭ.**

Deschidemŭ dér abonamentŭ la „*Gazeta Transilvaniei*“, care deși mai bogată în materialŭ, va costa ca și până acuma *12 fl. v. a. pe anŭ* și în deosebĭ pentru aceia, cărora împregiurările nu le értă de a abona întregŭ ḑiarulŭ, deschidemŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale „*Gazetei Transilvaniei*“, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonații noștri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona și separatŭ.

Redacțiunea.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Cluș		10.34	5.26	6.56
				7.15
Apahida	11.15			7.41
Ghiriș	11.34			9.18
Cucerdea	12.45			10.—
Uióra	1.30			10.09
Vințulŭ de susŭ	1.37			10.19
Aiud	1.45			10.48
Teiușŭ	2.07			11.55
Crăciunelŭ	2.26			12.34
Blașiu	3.11			12.52
Micăsasa	3.24			1.34
Copșa mică	3.54			2.19
Mediașŭ	4.09			2.46
Elisabetopole	4.21			3.31
Sighișóra	5.11			3.59
Hașfalĕu	5.45			4.32
Homorodŭ	6.12			6.53
Ágostonfalva	7.32			7.21
Apatia	8.17			8.23
Feldióra	8.37			9.02
Brașovŭ	9.06			9.52
	9.45			
	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișŭ			1.45	
Brașovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfalĕu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașŭ	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Cluș	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bêrzava		6.28	7.55
Soborșinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bêrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovat	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.05
Lómnețŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómnețŭ	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Miraștеu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Miraștеu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșenĭ	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.36
Cerna	9.50
Simeria	10.15

Murășŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murășŭ-Ludoșŭ	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	——

Bistrița-Murășŭ-Ludoșŭ

Bistrița	——
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murășŭ-Ludoșŭ	1.11

Notă: Numerii încuadrați cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj